

Wartości, czyli o ukrytych motywach naszego działania.

Transkrypcja nagrania inspiratorium dla nauczyciela.

Piotr Sienkiewicz: Zapraszamy do wysłuchania pierwszego inspiratorium dla nauczycieli z cyklu Kurs na relacje.

Karolina Kozak: Będziemy w nim rozmawiać o wartościach, czyli ukrytych motywach naszego działania.

Piotr Sienkiewicz: Postaramy się zainspirować cię do tego, w jaki sposób możesz wprowadzić uczniów w uczniów świat wartości.

Karolina Kozak: Opowiemy o tym, jaki jest związek między wartościami a podejmowanymi decyzjami.

Piotr Sienkiewicz: oraz zdradzimy ci jaka jest super moc każdego wychowawcy.

Karolina Kozak: Do korzystania z inspiracji zapraszają Karolina Kozak

Piotr Sienkiewicz: i Piotr Sienkiewicz.

Innowacja Kurs na relacje powstała w ramach projektu Popojutrze 2.0 - Kształcenia i została współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.

Karolina Kozak: Zaczynamy od wartości bo to właśnie one decydują o naszych podstawach i znaczącym stopniu wpływają na nasze decyzje.

Piotr Sienkiewicz: Już we wstępie do podstawy programowej kształcenia ogólnego znajduje się zapis, że kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu wprowadzenie uczniów w świat wartości.

Karolina Kozak: I teraz każdy świadomy nauczyciel zadaje sobie pytanie, w jaki sposób może on wprowadzać swoich uczniów w świat wartości, i w jaki sposób kształtować te wartości. No i jak uzyskać spójność między tym co mówimy, a tym co sami wyznajemy. Musimy być świadomi: czym są wartości, jakimi wartościami sami się kierujemy, a jakimi wartościami kieruje się szkoła, w której pracujemy.

Piotr Sienkiewicz: Jeśli to wiemy, to wtedy jesteśmy w stanie autentycznie zaprosić uczniów do rozmowy do refleksji na temat tego, jakie wartości kryją się za określonymi obowiązkami, zasadami, czy też działaniami.

Karolina Kozak: Dobrym przykładem znanym z życia każdej szkoły jest statutowa konieczność określenia zasad korzystania z telefonów komórkowych na terenie szkoły. No i tutaj opcje są bardzo różne: albo można po prostu powiedzieć uczniom, że od tego i tego dnia obowiązuje taka i taka zasada. A dlaczego obowiązuje? No bo tak ustaliła rada pedagogiczna, czyli wprowadzenie zasady jeden argument - tak bo tak. No i wtedy bardzo łatwo o konflikt z młodymi ludźmi, bo oni nie chcą ograniczeń, chcą poczucia wolności, samostanowienia. Stąd też wiele nieporozumień dlaczego akurat takie rozwiązanie, a nie inne. Bardzo często pojawia się postrzeganie takiej zasady jako działania opresyjnego, które jest w kontrze i ma służyć tylko i wyłącznie ograniczeniu wolności młodych.

Piotr Sienkiewicz: Tak, i młodzi tej wolności i tak będą poszukiwać, będą próbowali ominąć system, znaleźć w nim jakąś dziurę. A to w konsekwencji będzie powodowało takie napięcie w społeczności szkolnej między uczniami a nauczycielami, czyli nic dobrego.

Karolina Kozak: Można też potraktować tę sytuację, jako zaproszenie do rozmowy o wartościach, jakie za tym stoją. I jest to też świetny sposób modelowania tego, żeby szukać związków między wartością a decyzją, jaka

za nią stoi. W ten sposób uczniowie mogą od nas usłyszeć, że za decyzją, która dla nich oznacza, to że telefon ma być wyłączony i znajdować się w plecaku stoją bardzo uniwersalne zasady, wartości.

Piotr Sienkiewicz: Na przykład bezpieczeństwo. Możemy powiedzieć, że bezpieczeństwo jest w naszej szkole ważne. Jaki mamy przykład tego bezpieczeństwa, tego co potwierdza, że zależy nam na bezpieczeństwie? To, że między innymi zależy nam, na tym i wiemy o tym z rozmów z uczniami, że obawiają się wrzucenia zdjęć, filmów do mediów społecznościowych. Jeśli wprowadzamy zakaz, to dbamy o bezpieczeństwo, to znaczy, że chcemy ograniczyć takie sytuacje.

Karolina Kozak: Mogą od nas usłyszeć też, że stoi za tym wartość, jaką jest szacunek zarówno dla nas samych, jak i dla każdego nauczyciela, który prowadzi lekcje oraz dla sytuacji, w której się znajdujemy. Na języku polskim jednak nie powinniśmy zajmować się przeglądaniem Instagrama czy grą w szachy.

Piotr Sienkiewicz: Coraz częściej mówimy również o tym, że ważne są dla nas relacje. Stąd też chcemy, żeby czas na przerwach, czas w szkole był czasem kontaktu z innymi uczniami, nauczycielami. Bycia razem ze sobą a nie razem z telefonem czy ze słuchawkami.

Karolina Kozak: Kolejną wartością, o której możemy przy tej okazji porozmawiać jest chociażby zdrowie. Jesteśmy coraz bardziej narażeni na kontakt z mediami, z urządzeniami cyfrowymi. Wiadomo już z licznych badań, że wpływa to negatywnie na nasz dobrostan, a ograniczenie, i tak długiego, czasu ekspozycji na urządzenia cyfrowe ma służyć dbaniu o samopoczucie.

Piotr Sienkiewicz: Czyli z jednej strony my, dorośli, nasze decyzje, pewne zasady, które wprowadzamy, powinniśmy argumentować, uzasadniać wartościami, które za tym stoją - za naszymi decyzjami dotyczącymi tych regulaminów, norm. Z drugiej strony ważne jest uczenie młodych ludzi tego, że wartości są istotne, ważne przy podejmowaniu ich decyzji. Czyli im bardziej są świadomi tego, co jest ważne dla nich, jakie są ich wartości, tym łatwiej będzie im podejmować decyzje w sytuacjach, w szczególności, trudnych, nieoczywistych. Mówimy w związku z tym, że wartości są dla nas takim drogowskazem. Łatwiej jest nam podjąć decyzję jeśli wiemy, jakie wartości są ważne. Jeśli stoimy na rozdrożu i wiemy, że jeżeli skręcimy w prawo, to tam czeka nas tylko przyjemność, a jeśli skręcimy w lewo, to czeka nas wysiłek ale również rozwój, no to stoimy faktycznie przed dosyć dużym dylematem. Młody człowiek, w szczególności, jeśli on wie, że to co jest dla niego ważne naprawdę, to rozwój, to będzie wiedział, w którą stronę ma skręcić.

Karolina Kozak: Wartości są też niczym wiatr w żagle, bo dzięki wyznawanym wartościom realizujemy, i bardzo trudne, i bardzo ambitne cele. Czasami postrzegane przez nasze otoczenie jako wręcz niemożliwe do spełnienia i warto odpowiedzieć uczniom, tym młodym ludziom, że to właśnie uświadomione wartości dają nam siłę w pokonywaniu trudności, podejmowaniu kolejnych wysiłków, nawet jeśli otoczenie uznaje cel za nierealny.

Piotr Sienkiewicz: Proces dojrzewania, to jest też proces, w którym wartości bardzo często ulegają zmianom. Tak jest w ogóle w życiu dorosłego człowieka, a w przypadku nastolatków, bardzo jest to widoczne. I warto jest to uświadamiać młodym ludziom - że to zupełnie normalne, że przez cały proces naszego życia wartości, w które wierzymy ulegają zmianom. Z czego to wynika? No bardzo często z dojrzałości, tego na jakim etapie życia jesteś, ale też z jakiś okoliczności, które wydarzają się wokół nas, jakiś konkretnych sytuacji.

Karolina Kozak: I na koniec chcielibyśmy opowiedzieć wam o supermocy, którą ma każdy wychowawca. Bo każdy wychowawca może zmienić świat. Oczywiście nie cały i nie od razu. Ale małymi krokami, zaczynając od uczniów i ich rodzin. Ja niedawno spotkałam się z rodzicami absolwentki naszej szkoły, którzy powiedzieli mi, że w momencie, kiedy podejmowali współpracę z naszą szkołą, to byli przekonani, że to oni jako dorośli najlepiej wiedzą, co jest dobre dla ich córki. I pod wpływem rozmów z wychowawcą doszli do wniosku, że owszem oni mają wiedzę i doświadczenie, ale tylko ich córka wie co jest dla niej ważne, czego potrzebuje. I zaczęli w procesie wychowawczym w znacznie większym stopniu uwzględniać jej opinię, potrzeby, marzenia. Cała trójka ocenia zmiany jako rewolucję i w relacjach, i w sposobie komunikacji w ich rodzinie, a rodzice jako

inspiratora tej zmiany wskazują właśnie wychowawcę. Dzięki swojej otwartości oraz supermocy wychowawcy ta rodzina przeszła od autorytaryzmu do partycypacji.

Piotr Sienkiewicz: Wychowawca ma też super moc oddziaływania na uczniów. Ja z kolei pamiętam chłopca, u którego w domu obowiązywał dyrektywny model wychowawczy. Rodzice stanowczo wskazywali, co, kiedy ma robić, nie dopuszczali go do dyskusji, do wspólnego wypracowywania planów, decyzji. Dużo wymagali, rzadko doceniali. Podobnie zresztą komunikowali się z otoczeniem. I on z początku ten model funkcjonowania w rodzinie przenosił do klasy, do szkoły. To oczywiście spotykało się z dużym niezrozumieniem uczniów i nauczycieli. Moc wychowawcy polegała na cierpliwym pokazywaniu, że można inaczej, że można mówić o swoich potrzebach, spokojnie tłumaczyć swoje zachowanie, uwzględniać potrzeby innych. Prosić a nie tylko kazać dziękować. Nie tylko przewracać oczami, ale uśmiechać się i doceniać innych. W ósmej klasie potrafił zapytać: co o tym myślisz, czy uważasz, że mam rację, a jak ty byś chciał. Szacunek, empatia, przyjaźń stały się dla niego wartościami i to że się tak stało, to jest dowód na super moc wychowawcy.

Karolina Kozak: Pomyśl zatem jakie wartości są twoim wiatrem żagle, co kieruje tobą, kiedy poświęcasz czas na poszukiwanie nowych rozwiązań, ciekawych pomysłów na lekcje wychowawcza, czy scenariusze spotkań z rodzicami. Pomyśl skąd czerpiesz siłę, kiedy jest ci trudno. Warto to wiedzieć o sobie.

Piotr Sienkiewicz: zapraszamy do wysłuchania pozostałych inspiratoriów dotyczących: doceniania, omawiania, planowania, budowania wytrwałości w dążeniu do wyznaczonych celów.

Karolina Kozak: do usłyszenia!